

... Já si myslím,

že veliký zájem

• naši republiku

má několik příčin,

které spolu navzá-

jem souvisejí. Če-

skoslovensko je

země s určitými

demokratickými

tradicemi, země,

která bývala

hospodářsky roz-

vinutá. Obdiv

sklízí způsob

naší rychlé a

pokojné revoluce.

Možná nám někdy

přičítají více

zásluh, než ve

skutečnosti máme.

Naše revoluce by

nebyla možná,

kdyby léta a de-

setiletí netekla

krev jiných náro-

dů - našich souso-

dů...

Teď jde o to,

abychom získaný

respekt neztratili

svým vlastním

neobratným počíná-

ním, svým amateri-

smem, hádkami apod.

Václav Havel

### Změny v plénu ONV.

Dne 9. března 1990 Byli na plenárním zasedání ONV v Semilech zvoleni jako poslanci ONV dva vysočtí občané:

Karel Bárta

volební obvod 35 - Dolní Rokytnice nad Jizerou.

K. Bárta kandiduje za Občanské fórum a byl zvolen za člena výboru lidové kontroly ONV.

Miroslav Suchánek

volební obvod 39 - Jablonec nad Jizerou.

M. Suchánek kandiduje za Československou stranu socialistickou a začne pracovat v komisi sociální a zdravotní.

Za oba vysoké obvody /44, 45/ zůstávají dosavadní poslanci: p. Josef Metelka v komisi lesního hospodářství a zemědělství a ing. Marcela Kučerová v radě ONV. Nově zvoleným poslancům přejeme hodně moudrosti, vytrvalosti a elánu, aby se v rekonstruovaném plénu ONV úspěšně zapojili do tvořivé práce.

### ZÁKLADNÍ ORGANIZACE ČESKOSLOVENSKÉ STRANY SOCIALISTICKÉ USTAVENA

Opět po čtyřicetileté přestávce byla v našem městě dne 8. března 1990 založena základní organizace Československé strany socialistické. Ustavující schůze se zúčastnil br. Jaromír Mašek, šéfredaktor Svobodného slova a člen ÚV Československé strany socialistické a tajemnice OV Semily.

Členové zvolili výbor základní organizace a nastínili hlavní směr činnosti své organizace. Br. Mašek hovořil o dějinách strany národně socialistické od jejího vzniku v r. 1897 až po její úplnou likvidaci v r. 1948, kdy byla po únorových událostech komunistickou stranou rozpuštěna. Její nástupkyní se stala nově ustavená Československá strana socialistická, která se od března 1948 až do současné doby snažila svou politickou a zejména ediční činností vydavatelství Melantrich a deníkem Svobodné slovo budit národní podvědomí, prosazovat vlastenectví, humanismus a demokracii v naší zemi.

Jako politická strana budeme dbát o zapojení našich členů v orgánech národního výboru a dobrovolných organizacích, v přípravě svobodných voleb a v dalších oblastech společenského dění v našem městě. Zveme do svých řad další zájemce, kteří se ztotožňují s programem Československé strany socialistické, který bude publikován ihned po celostátním sjezdu, jenž se uskuteční ve dnech 16. až 18. března t.r.

O dalších záměrech základní organizace budeme informovat čtenáře v následujících vydáních tohoto zpravodaje.

Miroslav Suchánek  
předseda ZO ČSS

#### ZEPTALI JSME SE

předsedy MěNV ve Vysokém nad Jizerou pana Jindřicha Matury:

Čím byl způsoben nedostatek vody ve Vysokém?

Nedostatek vody byl způsoben únikem vody ve vodovodním řádu. Jednalo se o skryté závady, vody nevytékala na povrch, a proto bylo těžké závady najít.

Dvě velké poruchy byly u garáží ČSAD, zde se přikročilo k odpojení celého potrubí. Mezi rodinnými domky Bártových a Nechanických byly prasklé uzávěry k rodinným domkům.

Další porucha byla zaviněna menším výkonem čerpadla v čerpací stanici u koupaliště. Čerpadla, umístěná pro potřebný výtlak do sběrných nádrží, nebylo možné ihned vyměnit, protože jsou zastaralá a již nejsou v dostatečném počtu vyráběna.

Jeden z důvodů nedostatku vody byla skutečnost, že někdo zlomyslný povytáhl stavidlo na přítoku vody do čerpací stanice.

Závěrem mohu již pouze dodat, že celý vodovod je ve správě organizace Východočeské vodovody a kanalizace Turnov. Tato organizace za správu vodovodu odpovídá a vybírá za ni vodné a stočné.

## ZE STÁTNÍHO STATKU KRKONOŠE

Na Státním statku Krkonoše ve Vysokém nad Jizerou se podobně jako ve většině podniků ustanovilo Občanské fórum. Nejsilněji zastoupené Občanské fórum vzniklo na střediscích v Sytové /stavební, nákladní autodoprava a kovovýroba/. Dále vzniklo spontánně OF na ředitelství. Na vysokém hospodářství se fórum neustavilo, protože představitelé OF podniku jsou v městském OF.

Aktivita podnikových OF i vliv celostátních událostí podnítil zájem zaměstnanců statku o dění v podniku. Fórum ze Sytové vyslovalo požadavek na odstoupení tří vedoucích pracovníků. OF ze ředitelství nepožadovalo okamžité odstoupení, ale vysvětlení některých záležitostí. Protože jednání OF v Sytové neodpovídalo zásadám dialogu /mluvčí OF odmítali respektovat zákon o státním podniku/, vyjádřili se pracovníci hospodářství Vítkovice a část pracovníků hospodářství Rokytnice nad Jizerou k jejich postojům odmítavě.

Dne 15. ledna se sešlo Shromáždění delegátů pracovního kolektivu, které nevyjádřilo důvěru řediteli ani stávající radě podniku. Ve schváleném usnesení bylo proto uloženo stávající radě pracovního kolektivu připravit a provést dle novelizovaného zákona o státním podniku nové všeobecné volby samosprávných orgánů a ředitele podniku. K usnesení se měli možnost vyjádřit i sami mluvčí OF, kteří byli přítomni.

Na konci ledna obdržel ředitel statku výzvu z Ministerstva zemědělství a výživy ČSR, abychom na statku posoudili organizační strukturu našeho podniku. Pro případ zjištění struktury, která by byla nevyhovující pro rozvoj podnikatelské činnosti, byl přiložen návod na předložení návrhu na novou formu podniku. Na základě výzvy stanovil ředitel pracovní skupinu, která se zabývala ekonomickým zhodnocením další existence podniku. Byly zvažovány dvě základní varianty: buď zachovat podnik jako celek nebo jej rozdělit na dva samostatné podniky. Pracovní skupina se sjednotila na názoru, že by bylo rozumnější zachovat podnik jako celek, ovšem pouze za předpokladu, že se okamžitě začnou uskutečňovat závažná organizační i hospodářská opatření. Tento názor byl přednesen na společné poradě vedení podniku s předsedou bývalého ZV ROH a mluvčími OF.

Všichni zúčastnění souhlasili s návrhem pracovní skupiny a v zájmu uklidnění situace na podniku podepsali tři body, jejichž plnění má zajistit jednotu na podniku:

- 1/ K úspěchu k uklidnění situace na podniku, plně podpoří reorganizační opatření, na kterých začne vedení podniku pracovat okamžitě na základě výsledku pracovní skupiny.
- 2/ V souvislosti s citací novelizace zákona o formách státních podniků budou provedeny volby až po vyjití tohoto zákona.
- 3/ Podporovat vedení podniku při zvyšování podnikatelské aktivity u pracovníků podniku na všech úrovních a obrátit jejich pozornost k řešení vlastních střediskových ekonomicko-sociálních problémů.

Protože ani po podepsání tohoto postupu nedošlo na podniku k uklidnění, stávající rada pracovního kolektivu zahájila přípravu všeobecných voleb.

Z prvních organizačních změn bylo provedeno sloučení funkcí personálního referenta a referenta pro zvláštní úkoly a dále bezpečnostního technika s kontrolorem. Dva pracovníci z útvaru technického rozvoje byli převedeni na jiná střediska. S omezením počtu pracovníků na ekonomickém úseku se počítá po zavedení výpočetní techniky.

Šestého dubna se sešlo shromáždění delegátů, které dle dosud platného zákona o státním podniku schválilo účetní uzávěrku roku 1989, rozdělení zisku, schválilo účetní uzávěrku 1990.

Protože ale v novele zákona o státním podniku nebude zakotvena volba samosprávních orgánů, byly ukončeny přípravy jejich voleb. Zůstává vypsán pouze konkurz na ředitele podniku, který bude jmenován ministrem zemědělství a výživy ČSR.

Šetého dubna byla také ustavena nová organizace odborového svazu pracovníků v zemědělství. Předsedou závodního výboru byl zvolen p. Karel Barta.

Ing. H. Uhlířová

Ing. M. Kučerová

#### USNESENÍ RADY MĚNV VYSOKÉ NAŘ. JIZEROU č. 32/90/8

1/ Za pronájem prostorů v požární zbrojnici /dále PZ/ se určuje poplatek 50,- Kčs za každou i započatou hodinu. Jednorázový poplatek ve výši 500,- Kčs se vyměří za akce, které vyžadují pro přípravu, trvání a následný úklid 12 až maximálně 15 hodin. Dobu, kdy se akce bude připravovat, si dohodne uživatel se správcem PZ tak, aby nebyla narušena případná akce další. Při vícedenních akcích se za první den počítá 500,- Kčs, za každý další 300,- Kčs. Tyto poplatky jsou závazné pro všechny uživatele s výjimkou SPO a MĚNV.

2/ Za použití zasedací místnosti se určuje poplatek 10,- Kčs za každou i započatou hodinu. Tento poplatek je závazný pro všechny uživatele s výjimkou SPO a MĚNV.

3/ Za pronájem velkého sálu divadla Krakonoš se určuje poplatek 50,- Kčs za každou i započatou hodinu. Jednorázový poplatek ve výši 500,- Kčs se vyměří za akce, které vyžadují pro přípravu, vlastní trvání a následný úklid 12 nejvýše však 15 hodin. Dobu, kdy se akce bude připravovat a uklízet, si uživatel dohodne s vedoucím SKZ tak, aby nebyla narušena případná další akce. Při vícedenních akcích se za první den počítá 500,- Kčs a za každý další 300,- Kčs. Tyto poplatky jsou závazné pro všechny uživatele s výjimkou akcí, které vyplývají z vlasní činnosti SKZ a MĚNV.

4/ Za pronájem malého sálu divadla Krakonoš se určuje poplatek 30,- Kčs za každou i započatou hodinu. Při akcích, které trvají déle než šest hodin, se určuje jednorázový poplatek ve výši 200,- Kčs. Akce může trvat nejdéle 12 hodin. Při prodloužení se za každou i započatou hodinu počítá dalších 30,- Kčs. Při vícedenních akcích se za první den počítá 200,- Kčs a za každý další 120,- Kčs. Tyto poplatky jsou závazné pro všechny uživatele. Vyjimkou jsou akce vyplývající z vlastní činnosti SKZ a MěNV.

5/ Poplatek musí být uhrazen do tří dnů po skončení akce.

6/ Jakoukoliv vyjimku z tohoto usnesení může schválit pouze rada MěNV ve Vysokém nad Jizerou.

### VÁŽENÁ REDAKČNÍ RADO !

Od té doby, co jsem v důchodu, se poměrně intenzivně zabývám původem svého rodu. Popravdě řečeno, začal s tím vlastně můj syn Zdeněk. Čerti vědí, jaké semínko jsem do něho zasadil, že ho popadla záliba studovat své předky. Již jako malý chlapec se mne ptal, zda jsou mimo mne a mého bratra ještě jiní Háskové, kde žijí a co dělají. Abych ho uspokojil, dal jsem mu k prostudování rodinnou kroniku, v níž můj otec popsal naše předky až k začátku minulého století. Popudem k tomu mu bylo to, že jako učitel musel za války prokázat arijský původ. Byl však správný intelektuál a nespokojil se tím, co mu předepisovaly nacistické rasové zákony a zjistil své i mamičiny pradědky a prabáby ještě o dvě generace dále, než musel.

A když můj syn vyrostl z Mayovek a i jinak vyspěl, na otce rodokmen navázal. Nezalekl se tajů našich archivů, ani písmen a řeči starých matrik, ani jiných německy nebo latinsky psaných textů. Já jsem ho v této činnosti trochu vedl a pomáhal jsem mu spíše radou než konkrétními činy. Využil jsem k tomu průpravy - a dnes to mohu klidně říci - kterou mi dalo staré dobré reálné gymnázium, kde nás páni profesori vedli především k samostatnému logickému myšlení a ke schopnosti se rychle orientovat v nejrůznějších oborech činnosti.

Za nějakou dobu zmapoval můj syn snad všechny žijící nositele našeho příjmení a v rodokmenu se propracoval až k Eliášovi Háskovi, radnímu města Vysokého nad Jizerou, který žil v letech 1648 až 1740 a kterého považujeme za zakladatele naší eliašovské větve.

Já jsem se do genealogie zakousl až později, když jsem jako šedesátník k 31. 12. 1988 opustil centrální úřad, kde jsem dlouhá léta pracoval, a když jsem hledal pro svou deševní činnost takovou tvůrčí činnost, která by mne náležitě uspokojila.

Abychom si navzájem nepřekáželi, rozdělili jsme si se synem pole působnosti tak, že on se zabývá žijícími Háskami a rodopisem jednotlivých větví až do konce druhé poloviny 17. století. Já jsem si dal velmi těžký, ale za to vzrušující úkol, zjistit kdy, odkud a proč Háskové do Vysokého nad Jizerou a okolí přišli.

Jakmile máme trochu volna, zavítáme do Vysokého a "in natura" zkoumáme město a krajinu našich předků a máme velikou radost, že už nás lidé dnes žijící trochu znají. Větrník jsme si předplátili ze dvou důvodů. Jednak proto, abychom měli kontakt se současným děním a nežili jenom minulostí Vysocka. Druhým a ne nepodstatným důvodem bylo to, že do Větrníku přispíval náš strýc Prokop, bratranec mého otce, hlavně svými v kerkonošském nářečí psanými poudačkami.

Když Prokop zemřel, bylo mi líto, že naše jméno ze stránek Větrníku vymizí. Ale pak jsem si řekl, že i v matrikách, gruntov

ních knihách, urbářích a dalších archiváliích, které studuji, je ukryto ohromné bohatství zajímavých a poučných příběhů ze života našich dědků, které by mohli zajímat i širší veřejnost.

Další pohnutkou, která mne dohnala k tomu, že jsem sedl a začal psát, je snaha alespoň trochu pomoci jiným tatínkům a dědečkům. Proto bych jim chtěl v serii črt dát alespoň hrubý návod, jak na to, aby byli připraveni, až se jich v důvěrné chvílce budou ratolesti ptát, kdo byli jejich předkové.

Je pochopitelné, že nebudu psát výlučně o našem rodu. To by nebylo moudré. Nechci vyzdviňovat ani náš ani jiný, třeba ještě daleko starobylější rod. Vždyť nikdo nemůže za to, z jakých rodičů se narodil a odkud pocházejí jeho předkové. Ale každý své předky má a je rozhodující, co o nich ví, jak se z jejich osudů umí ponaučit pro svůj vlastní život a zda jim a sobě dělá čest.

A tak Vám posílám prvních šest črt, pojednávajících o tom, jak a kde jsem hledal své předky a co jsem při tom našel. Jsou to zatím tyto:

1. Negligentes ze Sklenařic, aneb zpovědní seznamy Arcidiecéze pražské.
2. Stará městská pamětnice vysocká, aneb každou věc potřebnou má člověk poznamenati.
3. Berní rula, aneb hospodářů, chalupníků a zahradníků ve Vysokém nad Jizerou v roce 1654.
4. Ještě jednou o staré pamětnici vysocké a také o městských radách.
5. Gruntovní knihy, aneb jak si naši předkové zabezpečovali stáří.
6. Soupis poddaných dle víry, aneb lidé při těch horách jako dravci jsou.

Pokud moje črty přijmete a čtenáře zaujmou, napíši další, protože podkladů mám dost. A než přijdu na to, kdy, odkud a proč vlastně Háskovi přišli, budu mít materiálů ještě víc.

S pozdravem

Václav Hásek.

## JAK A KDE JSEM HLEDAL SVÉ PŘEDKY A CO JSEM PŘI TOM NAŠEL

### ČRTA PRVNÍ: NEGLIGENTES ZE SKLENAŘIC, ANEB ZPOVĚDNÍ SEZNAMY ARCIDIECÉSE PRAŽSKÉ.

Pokud se při hledání údajů o předcích pohybujeme v době, kdy již byly na farách vedeny matriky, je naše práce poměrně snadná. Ale vysocké matriky narozených, oddaných a zemřelých začínají až v roce 1695. Předtím nebyla vysocká fara obsazena knězem a proto musíme hledat v matrikách semilských, které existují od roku 1682. V době ještě starší patřilo Vysoké nad Jizerou po určité období i pod faru držkovskou a tak musíme hledat i tam.

Avšak nejstarší matriky nám neposkytnou všechny potřebné údaje k rodokmenu, pokud jde o předky žijící v druhé polovině 17. století. Proto se musíme pít po podkladech dalších. Jedinou cestou, jak se o nich dozvědět, je studium dějepisných prací, které uvádějí mnoho historických pramenů.

Prvním pramenem, k němuž jsem se takto propracoval, byly tak zvané zpovědní seznamy Arcidiecése pražské. Než Vás s nimi seznámím, musím předestlat alespoň to nejdůležitější o poměrech v 17. století. Na jeho začátku vyznávala většina obyvatelstva náboženství protestanské. Rekatolizace započala až po potlačení měšťanského povstání českých stavů, čili po porážce na Bílé hoře. Již rok na to vydal císař Ferdinand II. svůj první protire-

formační dekret. Na Semilsku začala rekatolizace až za nového pobělohorského pána Albrechta z Valdštejna, který k tomu v roce 1624 vydal příslušná nařízení, na základě nichž byli protestanští kněží vykázaní a bohoslužby jiné než katolické zakázány. Jinověrci nesměli dostávat povolení k sňatku nebo k pohřbu, nemohli být přijímáni za sousedy do měst atp. Vlastní rekatolizace však probíhala ještě velmi dlouho, jak ještě uvidíme.

Osady rozptýlené v hlubokých lesích podhůří Krkonoš a Jizerských hor poskytovaly útočiště nekatolickým kněžím a také šlechtě na některých panstvích v prvních dobách protireformace protestantům buď přímo přála a nebo jejich úkrytu nekladla překážky.

Třicetiletá válka přinesla našemu lidu nezměrné utrpení a celé zemi hluboký úpadek. K útisku náboženskému přistoupil i útlak ekonomický. To mělo za následek řadu selských povstání, epidemie, hladomory a únik poddaných buď do ciziny a nebo do měst, kde lidé očekávali snesitelnější podmínky.

I po třicetileté válce, která skončila v roce 1648, bylo v Čechách mnoho jinověrců, a teprve v období poválečné konsolidace došlo k další soustavné rekatolizaci pomocí tak zvaných reformačních komisí, které sice již nepostupovaly s vojenskou asistencí jako dříve, ale o to byly cílevědomější. I to vyvolávalo další hromadný útěk poddaného lidu do těžko přístupných oblastí i do ciziny. Někteří se po odchodu komisí vraceli zase zpět, jiní se vrátili až za několik let a znovu si zakupovali své usedlosti, jiní - a bylo jich mnoho - zůstali v cizině, kde je tamější šlechta přijímala s otevřenou náručí.

Rekatolizační úsilí bylo hodnoceno hlavně podle toho, kolik lidí přišlo ke zpovědi. Výsledky byly zaznamenávány a soustřeďovaly se na pražském arcibiskupství jako tak zvané zpovědní seznamy. Český historik prof. Dr. J.V. Šimák je zpracoval a vydal knižně pod názvem "Zpovědné seznamy arcidiecese pražské z let 1671 až 1725" a jsou tak přístupné v každé větší knihovně. Originály i Šimákovy přepisy jsou psány latinsky a mně daly příležitost k tomu, abych si trochu "oprášil" trosky svých znalostí tohoto jazyka.

Předností tohoto dokumentu je, že nám umožňuje usuzovat o náboženském přesvědčení našich předků. Jsou to vlastně seznamy kacířů, podezřelých z kacířství, obrácených na víru atd. Převážná část osob uvedených v seznamech jsou tzv. "negligentes", česky nekající to jest "nedbalci", kteří nepřišli ke zpovědi.

Je zajímavé, že v panství Semily bylo nejvíce nekajících ve farnosti vysoké a v ní ve vsích Sklenařice, Blansko a Makov. A právě z nich jsem vybral několik ukázek:

V roce 1681 byli ve Sklenařicích tiito negligentes: Jan Mikula, Václav Kořán, Magdalena Kořánová, Jan Hevák /snad to byl Hevák/, Mikuláš Patočka, Jan Vacha, Daniel Václava Jarého, Saloména Jará, Matěj Vršťala, Alžběta Vršťalová, Salomena Janoušková, Jakub a Václav Kunovi, Dorotoa Kunová, Alžběta Zajíčková, Jan Polívka, Jan Soukup, Dorota Pechoncová, Daniel Vlášek, Magdalena Vlášková a Matěj Němců.

Hodně negligentes bylo ještě po roce 1714. Ze vsi Sklenařice: Jiří, syn Jakuba Metelky, Anna u Jana Štěpánka, Matěj Roubal, Anna, jeho žena, Anna, žena Václava Heváka, Václav pomocník Jana Mnuka, Magdalena, dcera Václava Křížka, Jiří Hásek, Marie, jeho žena, Jan, jejich syn, Václav, syn Jakuba Hásky, Anna, žena Jiřího Ležáka, Anna, jeho dcera. Ze vsi Blansko: Anna, žena Daniela Metelky, Marie Anna, žena Jana Kaštáka, Václav, jeho syn, Alžběta Valhová, Dorota, žena Jana Valhy, Jan a Kateřina Jakuba Jarého, Daniel Kuna a Magdalena, jeho žena.

Nakonec ještě příklad podezřelého z kacířství: 1706 Jiří Kroupa s ženou Annou ze Sklenařic a kacíř: 1701 Jakub Jany s manželkou z Blanska.

Václav Hásek.

## VE VYSOKÉM PŘED 50 LETY, BŘEZEN 1940.

33. Velké lyžařské závody o Přetor lyžařské jízarské župy Svazu lyžařů se konaly za velmi příznivých podmínek. Přes noc padal velmi hustě sníh a doprava auty byla hodně ztížena.
4. Na přehlídku lyž. kursu vládního vojska se přijel podívat generál Fabián se svým pobočníkem. Měl přijeti i generál Marvan, který pro veliké závěje musel přenocovat v Jesenném a do Vysokého se autem nedostal. V pondělí se rozpoutala sněhová vichřice a několik aut i státní autobus zůstaly viseti pod jatkami. Generál Marvan přišel pěšky až ve středu za doprovodu velitelů kursu a mužstva. Zima se blíží k jaru, ale padá stále nový a nový sníh. Jsou třímetrové závěje.
9. Sobota - odpoledne a večer zase padal sníh s větrem. Klub Brouk a Babka pořádá 10. března lyžařské závody III. štit zdatnosti. Vyhrál ho bývalý člen vysokého Ski klubu Miloslav Chlum ze Staré Vsi.
12. Velká obleva.
15. Prvé výročí zřízení Protektorátu. K tomuto výročí vydal vládní policejní úřad ve Vysokém opatření, aby nedocházelo k nepřátelským činům, jež by mohly býti považovány za činy demonstrační. Starostové obcí měli ihned podávat zprávy o svých poznatcích. Prapory Protektorátu a říšské vlajky s hákovým křížem vlají na budovách, kde jsou úřady a podniky. Týž den se nepracovalo ve všech podnicích. Větrno se sněhem. Mrazivo. Nic se nepříhodilo.
17. Neděle. Sníh pro lyžaře výborný. Na zmrzlou půdu připadl nový sníh.
21. Letošní zima byla pro zdejší hoteliery velmi příznivá. U některých hoteliérů činí dávka z přechodného ubytování a výnos za ubytování za I. čtvrtletí 1940 téměř tolik, co jiná léta za celý rok.
23. Učitel Vojtěch Lavický již od září 1939 mešká neznámo kde. Aby mohla býti živa paní K. Lavická, vypomáhá si ubytováním hostů na přechodnou dobu. P. učitel V. Lavický utekl před Gestapem, když ho šlo zatkout. Pí Lavická ubytovala na přechodnou dobu o velikonočních prokuristu vinohradské spořitelny p. Knora s rodinou, 4 osoby. Co však se stalo dále. MUDru Josefu Omaru Lhotovi, který bydlí pod tímto bytem, nebylo vhod toto a proto se obrátil na Vládní policejní úřad, který nařídil pí Lavické, že nesmí nikoho ubytovati, sama že nesmí ani na ulici mezi občany, dítě se nesmí s nikým stýkat atd. Tento případ vyvolal nejen mezi našimi občany rozhořčení, ale zejména u našich zimních hostů. Neméně to působil na p. prok. Knora, který musel druhého dne opustiti byt. Říká se doktor - lidumil. Prší celý den. Sněhu však stále dosti. Eldorado lyžařů je v tzv. Dolích.
25. Velikonoční pondělí - pěkně. Veliký boj lyžařů u autobusů - odpoledne. Čivrného autobusu nemohly zvládnout několik set návštěvníků. Došlo k nepříjemným výjevům. Až konečně muselo zakročit četnictvo. Návštěvníci nadávali na Vysoké, na starostu obce, že Vysoké dělá propagaci, ale o dopravu se nestará. Nejlepe to udělal p. Ing. Nesvadba. Ten si koupil celý autobus a do něj si vzal, koho chtěl. Zaplatil za něj 300,- Kčs. Přes 100 osob muselo jíti pěšky do Jesenného, jiní museli odjezd odložit.
27. K večeru v 8 hod. se ozvala první bouřka. Uhořelo do primárního vedení.

# OKÉNKO KULTURY

29. března uvedli členové Státního divadla F.X. Šaldy z Liberce v divadelním sále Krakonoš ve Vysokém divadelní hru Yvese Janí-  
aquea Pan Hamilkar. Příběh muže, který přestal věřit lidským  
citům v pozoruhozném režijním zpracování a s přesvědčivými he-  
reckými výkony zaujal nepočetné diváky a zanechal trvalý kulturní  
zážitek. K zamyšlení nutí skutečnost, že ačkoliv inscenace byla  
uváděna ve čtvrtek, aby se jí mohli zúčastnit i zájemci z odbor-  
ného učiliště, tito na nabízenou kulturní akci v místě nereflek-  
tovali.

## HODY, HODY, DOPROVODY ...

Velikonoce - prastaré jarní svátky z dávných dob polanských a pa-  
mátka slavená izraelským lidem, kdy byl vyveden z egyptského ot-  
roctví. Ten den si izraelité měli připravit beránka "... s pře-  
pásanými bedry a holí v ruce. Sníte jej ve chvatu. To bude Hos-  
podinův hod beránka... Ten den vám bude dnem památným, budete  
jej slavit jako slavnost Hospodinovu. Budete jej slavit po všech-  
na svá pokolení."

Křesťané slaví velikonoce na památku ukřižování a vzkříše-  
ní Krista.

Podobně jako při Ježíšově narození o vánocích, vznikalo  
o velikonocích mnoho pověr a zvyků v těšení na nové jaro.

Po masopustním uterku, kdy se smělo naposled tancovat, cho-  
dily průvody mášek a pekly se koblihy. Přišla popeleční středa  
a nastalo šestinedělní období přípravy na velikonoce. Každá nedě-  
le po popeleční středě měla své jméno: první byla prázdná, druhá  
krásná, třetí kejchavá, čtvrtá družebná, pátá smrtelná a šestá  
neděle květná. Na tuto neděli se i v současné době svítí v koste-  
lích kočky /jáva/ a zpívají první pašije. Posvěcené kočky  
měly všelijakou moc. Děti je polykaly a věřily, že je po celý  
rok nebude bolet v krku. Pár větviček se dávalo ve světnici za  
obraz a ty chránily chalupu, aby do ní neuhodil hrom. Hospodáři  
nosili posvěcené kočky na pole a tam je zastrkávali do země a  
to byla ochrana proti kroupám. Věřilo se, že kde byly posvěcené  
kočky, to pole kroupy nepotloukly.

Poslední týden po květné neděli byl nazýván svatý týden a  
šest dní se jmenovalo: Škaredá středa, Zelený čtvrtek, Velký pá-  
tek, Bílá sobota, Velká neděle, mrskaný pondělek.

Na škaredou středu se každá svobodná dívka chránila podí-  
vat do zrcadla, aby nebyla škaredá.

Na Zelený čtvrtek se pekli "jidášci" ve tvaru stočeného ha-  
da na připomínku Jidášovy zraedy, který Ježíše prodal za třicet  
stříbrných. "Jidášci se mazaly medem, aby byl člověk po celý rok  
příjemný, milý a sladký. Ale také proto, aby byl chráněn od ha-  
dího uštknutí a včelího i jiného poštípání. Toto pečivo se oby-  
čejně jedlo k snídani. K obědu se muselo uvařit červené vysocké  
zeli, aby byl člověk po celý rok zdravý a červený. Zeli se jídalo  
i naložené syrové.

Na Zelený čtvrtek už zvony "odletěly do Říma" - nezvonilo  
se. A tak děti v poledne chodily kolem kostela a po návsi a místo  
zvonů klepaly dřevěnými klepačkami a řentačkami. Protože děti bý-  
valo hodně, byl to zvuk ojedinělý a jindy neopakovatelný. Ve Zla-  
té Olešnici už v tento den chodily děti po koladě a ohlašovaly  
se klepáním a řentáním za dveřmi a čekaly, co dostanou. Bylo to  
všechno možné od jídla, někdy peníze a také syrová vejce. Ve Vysokém  
se na Zelený čtvrtek po koladě nechodilo.

Na Velký pátek ještě před východem slunce se musely v domě vymést všechny pavučiny, všecko smetít a neřád dovézt daleko od domu. Mladá děvčata tancovala kolem trní a šipců, aby tancovala hodně u muziky. Na mezi "kousala" kamenné mezníky a věřila, že je po celý rok nebudou bolet zuby. Ten den se věřilo, že se otvírá země a lidé najdou poklady. Nesmělo se jíst maso a kdo vydržel, nejděl vůbec. Byl to den a dosud je pro věřící křesťany den půstu.

Na Bílou sobotu hned ráno se u kostela páčila "jidášova brada" - zbytky starých olejů. Ten den zase začaly zvonit zvony a na tu hodinu se čekalo. Když byl sníh, tak se lidé v tu chvíli myli sněhem nebo hodně studenou vodou venku u koryta, aby byli celý rok zdraví a čemesní - a hezčí.

Děvčata se starala, aby na Velkou neděli měla něco nového na sebe. Neboť to byl největší svátek v roce, kdy po celý den byly všechny krámy zavřené. Jinak o sobotách i nedělích dopoledne se všude prodávalo. A tak když nic nového na sebe nebylo, říkalo se: Mě letos beránek pokakal". Tuto neděli se barvily a malovaly kraslice. Ne červenou anilínovou barvou, která se kupovala v apatice nebo červeným papírem, ve kterém byla zabalená kolínská cikorka. Tu dnešní děti už neznají. Byla to přísada do kávy z praženého žita, aby mělo kafe - loger - jak se říkalo, tmavou barvu. Když nebyl sníh a už bylo osení, použilo se k barvení vajec na zeleno a na zlatožluto se barvily kraslice v cibulových slupkách. "Důčata" připravovala kraslice pro chlapce, až zítra - na mrskanej pondělek - je přijdou pořádně vyšlohat, aby po celý rok hodně tancovala a nestála u muziky "na vocet". Hoši pletli pomlázky z vrbového proutí s pěkně opleteným horním koncem. Čím byl hoch šikovnější, tím měl krásnější pomlázku, proto že ji uměl uplést z mnoha prutů. Když děvčatům pořádně našlohal, dostali jako výkupné malovanou kraslici. Pro svého vyvoleného měla každá vždycky tu nejkrásnější. U nás na Vysočtě většinou s ozdobou škrabanou nožem.

Hoši pak za kraslici byli povinni, jak žádal zvyk a slušnost, koupit dívce "pouti". To znamenalo o místní pouti koupit perníkové srdce, perníkové botky nebo dražší cukrářské "kousky", podle toho, jak na to hoch měl. Cukráři a perníkáři přizpůsobovali své výrobky zvykům a požadavkům zákazníků a ještě se snažili něčím novým překvapit. Dělalí se perníčky ve tvaru plochého vejce ozdobně "ocírované" a ozdobené barevnou papírovou nálepkou, symbolizující velikonoce. Oblíbené a přímo umělecké byly kraslice z cukrové hmoty s "kukátkem". Uvnitř kraslice za sklíčkem bylo jedinečné podívání na husičku s housaty, kohoutka s kvočnou a kuřaty, chlapce s pomlázkou, jak honí děvčata, stromy, domečky a všechno možné, co přemýšlivý a řemeslně fundovaný cukrář ve své fantazii vymyslel. Byly i kraslice čokoládové, ozdobně balené barevným staniolem, plněné čokoládovými bonbony a převázané krásnou mašlí. Bylo to všechno pracné, ale na čas se nikdy nekoukalo, jen když to bylo pěkné a líbivé. Všecky tyto cukrářské zázraky ještě dnes ve Vysokém dovede udělat Karel Bartoníček. Můžete je vidět v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí /otevřeno denně mimo pondělí/.

O velikonocích prováděli hospodáři různé zvyky, které podobně jako o vánocích měly čarodějnou moc a odháněly všechno zlé.

Tak na zelený čtvrtek večer se kropilo svěcenou vodou kolem domu a říkalo se: "Všecko zlé od nás a dobrý k nám, opatruj nám to Pán Bůh sám". Když se říkalo "od nás", kropilo se směrem od domu, když "k nám", kropilo se směrem k domu. Ve Sklenařicích paní Marie Kolářová ještě v roce 1972 tento zvyk dodržovala.

Na Škaredou středu ve Staré Vsi, jak zapsal pan Jaroslav Večerník, do slunce východu se smetít donášelo za námezník na souse-

sedovo, aby hmyz /blechy, vši, škůdci stromů/, odešel k nim. Krtice se přehámely tak, že hospodář tloukl do země před námezíkem cepem, aby přešly na sousedovo. Když oba sousedé dělali totéž, zůstala krtice asi tam, kde byla a hmyz také. Dávno mnoho těchto zvyků zmielo v tempu a přetechizovanosti dnešního světa, ale jeden bychom měli všichni obnovit a dodržovat - být k sobě snášenliví, ohleduplní a slušní!

Z archivu Vlastivědného muzea vybrala  
Jiřina Doubalíková.

### VŠIMLI JSME SI

Protože žijeme v Čechách a naše řeč je č e s k á, píšeme jakékoliv oznámení nejdříve česky /jako třeba "volný pokoj"/ a potom teprve cizojazyčně. Vysoké je od založení, tedy skoro 700 let vždycky č e s k é město.

### O VĚCÍCH MEZI NEBEM A ZEMÍ

Zde v horách žilo dříve hodně spiritistů, v lidové mluvě se jim říkalo "Mediáni". Při svých seancích si vyvolával duch našel mezi přítomnými svého prostředníka, skrze něho pak mluvil, kreslil nebo i zpíval. Prostředníkem mohl být muž nebo i žena. Zajímavé bylo, že prostředník měl od těžké ruční práce těžkou ruku a kostrbaté písmo, ale při kreslení v seanci měl ruku lehkou a kresba byla někdy téměř umělecká, vždy však dobrá, jakou by za normálního stavu nikdy nesvedl. Po druhé světové válce viděl duch v jedné seanci nad Krkonošemi americkou vlajku a v další odchod sovětských vojsk jako téměř vojsk nepřátelských. Tehdy jsme si mysleli, že je to blbost.

### SPOJOVÁNÍ OSUDŮ ZVÍŘAT S OSUDEM LIDÍ

Měli jsme na živu první den druhorozeného syna, když se nám v noci mělo narodit také telátko. Tuto noc jsme tvrdě spali a když jsme ráno přišli do chléva, mělo tele velkou hlavu a jednu nohu venku a už suchou. Zkoušeli jsme tele vytáhnout, ale nešlo to. Za této situace bylo nejjednodušší uříznout teleti hlavu, vrátit zbytek zpět, najít druhou nohu a porod dokončit. Když jsem to navrhl své matce, začala naříkat: "Ach ten náš hoch bude mít špatný život, raději se neměl narodit" - a tak jsme se pokusili o nemožné. Matce jsem dal kleště, aby krávu stiskla v kohoutku, aby chvíli neměla nápinu a já se pokusil vrátit navlhčenou hlavu zpět, najít druhou nohu a porod dokončit. S nadlidským úsilím se mně to podařilo, ale byl jsem tak vysílen, že jsem se dva dny třásl jako osika. Tele - býček se mělo k světu. Syn do školních let skutečně mohl 3x přijít o život, ale měl z pekla štěstí.

Vypravěč.

### VLASTIVĚDNÉ MUZEUM VE VYSOKÉM NAD JIZEROU

zve Vás i Vaše přátele na výstavu akademického sochaře Jana Bernata, který vymyslel zcela novou filozofii. Výstava má název F Ó R Y a bude zahájena v divadelním sále Krakonoš Vysoké v sobotu 28. března v 19.30 hodin.

POČASÍ VE VYSOKÉM NAD JIZEROU - BŘEZEN 1990

Nejvyšší teplota 17,1°C. Nejnižší teplota -4,4°C. Průměrná denní teplota 4,8°C. Celkové množství srážek za březen 50,5 mm. Počet dní se srážkami 13, z toho 7 dní se sněžením. Nejvíce srážek za jeden den 16,1 mm dne 16. III. ve všech formách. Souvislá sněhová pokrývka 10 dní, nesouvislá 2 dny. Celkem v březnu napadalo 27 cm sněhu. Nejvyšší sněhová pokrývka 36 cm byla 4. III. Počet dní s výskytem mlhy 10. S celodenním mrazem 1 den. Se silným až bouřlivým větrem 5 dní. Slunce svítilo celkem 134 hodin. Průměrná denní relativní vlhkost vzduchu 74 %.

|             | Průměrné teploty | Srážky  | Slun. cvit | RV   | Sněhová pokrývka  |
|-------------|------------------|---------|------------|------|-------------------|
| I. dekáda   | 0,9 °C           | 47,4 mm | 7 hodin    | 89 % | 10 dní 25-36-6 cm |
| II. dekáda  | 6,5 °C           | 1,8 mm  | 77 hodin   | 62 % | 2 dny nesouvislá  |
| III. dekáda | 6,9 °C           | 1,3 mm  | 50 hodin   | 72 % | 0 dní /bez dněhu/ |

Teplotně byl též březen vysoko nadnormální o 4 °C, srážkově podnormální o 15 mm - v porovnání s dlouhodobým průměrem. V první třetině měsíce trvalo vlhké a větrné počasí s velkou oblačností a častými srážkami ve všech formách. Časně ráno 1. III. bouřka. Potom až do konce měsíce převládalo extrémě teplé a suché počasí. Maximální sluneční svit nad 10 hod. zaznamenán v sedmi dnech. Nejnižší RV vzduchu 29 % a denní průměrná RV 39 % byly zjištěny 18. III. Další měsíční teplotní rekord! Tak jako únor, byl i březen s průměrnou teplotou 4,8°C, nejteplejším měsícem za 50 roků pozorování na zdejší meteorologické stanici.

Karel Petruška.

INZERCE

Vlastivědné muzeum ve Vysokém nad Jizerou potřebuje nutně nebytové prostory pro uložení sbírek ve Vysokém nad Jizerou nebo blízkém okolí. Nabídky a informace adresujte na Vlastivědné muzeum Vysoké nad Jizerou 512 11, tel. 0432 94 306.

SPOLEČENSKÁ KRONIKANAROZENÍ

|       |               |       |                |
|-------|---------------|-------|----------------|
| 9.3.  | Lucie Šaldová | 11.3. | Denisa Hájková |
| 16.3. | Václav Hejral | 16.3. | Petra Pánková  |
| 23.3. | Martin Jecha  | 24.3. | Pavel Zelinka  |

Ať vzrůstají k radosti rodičů ve zdraví a teplé pohodě!

SVATEY

|       |                               |                                    |
|-------|-------------------------------|------------------------------------|
| 3.3.  | Jaroslav Klacek - Semily      | Jitka Nekolová - Semily            |
| 24.3. | Pavel Zajíček - Č. Budějovice | Zdeňka Konopová - Č. Krumlov       |
| 31.3. | Petr Houška - Desná           | Lenka Hásková - Vysoké nad Jizerou |

Srdečně blahopřejeme!

# J U B I L E A

|       |           |            |             |    |     |
|-------|-----------|------------|-------------|----|-----|
| 6. 3. | Marie     | Metelková  | Vysoké n.J. | 82 | let |
| 6.3.  | Emilie    | Vitvarová  | Sklenařice  | 89 | let |
| 9.3.  | Františka | Strnádková | Helkovice   | 84 | let |
| 11.3. | Marie     | Nesvadbová | T ř í č     | 81 | let |
| 18.3. | Jarmila   | Fišerová   | Vysoké n.J. | 75 | let |
| 18.3. | Marše     | Kvardová   | Stará Ves   | 87 | let |
| 18.3. | Marie     | Vinklářová | Vysoké n.J. | 84 | let |
| 22.3. | Rudolf    | Králík     | T ř í č     | 80 | let |

Pevné zdraví a dobrou náladu v dalších létech !

Totéž přejeme i paní Marii Rysové, která se dožila 6.3. v Chomutově 81 let !

A blahopřejeme k 87.narozeninám vysockému rodákovi z Plzně, který píše:

Již několikrát jsem Vás upozorňoval, že jsem vysocký rodák, Narozený 3.3.1903 ve Mlýnkách, kde jsme r.1914 vyhořeli. Mám známé a příbuzné ve Vysokém, Sklenařicích, Semilech, Brodě atd. Do Vysokého a okolí jezdím každý rok od r. 1924 na dovolenou, často bydlím u Štěpána Fišery, který je mým nejlepším přítelem. Vezměte na vědomí!

V úctě B.Daniček

## Ú M R T Í

11. 3. zemřela paní Božena Hajná z Vysokého ve věku 76 let.

Upřímnou soustrast vyslovujeme celé rodině!

Ing Oldřich Kramář oznamuje úmrtí manželky, která zemřela 5.6.1989 ve věku 67 let. Ing Kramář žije v Domově důchodců Severní terasa Ústí nad Labem 400 12.

V kostele Panny Marie de Salle na Novém Městě v Jičíně se v sobotu 31.března konalo rozloučení s primářem jičínské nemošnice

MUDr LADISLAVEM ROUBÍČKEM

Zemřel v nedožitých 80.letech po životě naplněném prací a láskou ke svým drahým a ke svému povolání. Je uložen k věčnému odpočinku na vysockém hřbitově.

Čest jeho památce !

---

Zpravodaj Větrník č.3 ročník 1990.Vydává SKZ Vysoké nad Jizerou.

Vedoucí redaktorka Ing Marcela Kučerová.

Náklad výtisků: 550 ks -- obsah 14 stran - cena 2,-Kčs.

Příspěvky a informace zasílejte na Střediskové kulturní zařízení.

---